

Tisk a informace

Tribunál Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 21/22
V Lucemburku dne 2. února 2022

Rozsudek ve věci T-616/18
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo v. Komise
(Závazky Gazpromu)

Tribunál zamítl žalobu proti rozhodnutí Komise, které činní povinnými závazky předložené Gazpromem za účelem řešení obav Komise týkajících se hospodářské soutěže, pokud jde o vnitrostátní předcházející trhy s velkoobchodními dodávkami zemního plynu v zemích střední a východní Evropy

Rozhodnutí schvalující tyto závazky není stíženo procesními nebo věcnými pochybeními tvrzenými žalobkyní

V letech 2011 až 2015 přijala Evropská komise několik opatření, aby prošetřila fungování trhů se zemním plynem ve střední a východní Evropě. V tomto rámci zahájila šetření vůči společnostem Gazprom PJSC a Gazprom export LLC (dále jen společně „Gazprom“) ohledně dodávek zemního plynu v osmi členských státech, a sice v Bulharsku, České republice, Estonsku, Lotyšsku, Litvě, Maďarsku, Polsku a na Slovensku (dále jen „dotčené státy“).

Komise dne 22. dubna 2015 zaslala Gazpromu oznámení námitek¹, v němž mu vytýkala zneužití jeho dominantního postavení na vnitrostátních předcházejících trzích s velkoobchodními dodávkami zemního plynu v dotčených zemích s cílem zabránit volnému pohybu zemního plynu v těchto zemích, v rozporu s článkem 102 SFEU, který takové zneužití zakazuje.

Komise měla v oznámení námitek konkrétněji za to, že strategie Gazpromu pokrývala tři soubory případně protisoutěžních praktik:

- zaprvé Gazprom v dotčených státech údajně uplatňoval územní omezení v rámci svých smluv o dodávkách zemního plynu uzavřených s velkoobchodníky, jakož i s určitými průmyslovými zákazníky (dále jen „výtky týkající se územních omezení“);
- zadruhé tato územní omezení umožňovala Gazpromu vést nekalou cenovou politiku v pěti dotčených státech, a to v Bulharsku, Estonsku, Lotyšsku, Litvě a v Polsku, uplatňováním nepřiměřeně vysokých cen (dále jen „výtky týkající se cenových praktik“);
- zatřetí Gazprom údajně podmiňoval své dodávky zemního plynu v Bulharsku a Polsku získáním určitých záruk od velkoobchodníků, pokud jde o infrastruktury pro přepravu plynu. Tyto záruky se údajně týkaly toho, že žalobkyně, polský velkoobchodník, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S. A., bude souhlasit s vyšší kontrolou Gazpromu nad správou investic do polského úseku plynovodu Jamal, jednoho z hlavních tranzitních plynovodů v Polsku (dále jen „výtky týkající se Jamalu“).

Gazprom předložil Komisi s cílem vyřešit tyto problémy hospodářské soutěže formální návrh závazků a po obdržení připomínek zúčastněných stran předložil pozměněný návrh závazků (dále jen „konečné závazky“).

¹ V souladu s článkem 10 nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81).

Souběžně s tímto řízením podala žalobkyně dne 9. března 2017 stížnost na zneužívající praktiky Gazpromu, které se z velké části překrývaly s obavami Komise již vyjádřenými v oznámení námitek. Komise tuto stížnost nicméně zamítla².

Komise rozhodnutím ze dne 24. května 2018 (dále jen „napadené rozhodnutí“)³ schválila a učinila povinnými konečné závazky přeložené Gazpromem a ukončila správní řízení v souladu s článkem 9 nařízení č. 1/2003⁴.

Žalobkyně předložila Tribunálu žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí s tvrzením, že Komise zejména porušila v několika ohledech článek 9 nařízení č. 1/2003 a zásadu proporcionality, neboť závazky byly neúplné a nedostatečné, a dále porušila několik ustanovení Smlouvy o FEU, zejména vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí je v rozporu s článkem 194 SFEU a s cíli unijní energetické politiky⁵.

Osmý rozšířený senát Tribunálu tuto žalobu zamítl.

Posouzení Tribunálu

Tribunál dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí není stíženo žádným z procesních nebo věcných pochybení uplatněných žalobkyní v rámci jejích šesti žalobních důvodů.

Zprvce Tribunál zamítl žalobní důvod vytýkající Komisi, že přijala konečné závazky, ačkoliv tyto závazky neodpovídaly na výtky týkající se Jamalu.

V tomto ohledu soud uvedl, že v rámci řízení o závazcích stanoveného v článku 9 nařízení č. 1/2003 nemohou požadavky spojené s dodržováním zásady proporcionality znamenat, že závazky nabídnuté dotčenými podniky musí nutně odpovídat na všechny obavy týkající se hospodářské soutěže vyjádřené v předběžném posouzení, včetně případu, kdy má toto posouzení, jako v projednávané věci, formu oznámení námitek. Komise nicméně musela odůvodnit nepřítomnost závazků, které by v projednávané věci odpovídaly na výtky týkající se Jamalu.

Komise tak v souladu s povinností, která jí v této souvislosti přísluší, uvedla důvody, proč takové závazky nevyžadovala. Komise v tomto ohledu zejména odkázala na rozhodnutí Úřadu Regulací Energetiky (polský energetický regulační úřad) přijaté v květnu 2015, které v rámci právní úpravy Evropské unie týkající se plynárenského odvětví⁶, osvědčovalo provozovatele polského úseku plynovodu Jamal, společnost Gaz-System S. A. jako nezávislého provozovatele soustavy (dále jen „certifikační rozhodnutí“). **I když se tedy Gazprom snažil posílit svou kontrolu nad správou investic do polského úseku plynovodu Jamal, nic to nemění na skutečnosti, že ve fázi schválení konečných závazků a v souladu s certifikačním rozhodnutím to byla společnost Gaz-System, kdo vykonával rozhodující kontrolu nad těmito investicemi a že navíc byly uskutečněny některé významné investice do tohoto úseku.**

Certifikační rozhodnutí tak bylo s to vyřešit obavy, které byly předmětem výtek týkajících se Jamalu. **Komise tedy byla s ohledem na prostor pro uvážení, kterým disponuje v rámci přijímání závazků na základě článku 9 nařízení č. 1/2003, oprávněna přijmout konečné závazky, i když tyto závazky nezahrnovaly žádné opatření, které by odpovídalo na výtky týkající se Jamalu.**

² Rozhodnutí Komise C(2019) 3003 final ze dne 17. dubna 2019 o zamítnutí stížnosti (věc AT.40497 – Polské ceny plynu). Tribunál vyhověl žalobě na neplatnost tohoto rozhodnutí rozsudkem ze dne 2. února 2022, *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo v. Komise (Zamítnutí stížnosti)*, T-399/19 (viz rovněž TZ č. 22/22).

³ Rozhodnutí C(2018) 3106 final týkající se řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP (věc AT.39816 – Předcházející trhy pro dodávky zemního plynu ve střední a východní Evropě) (Úř. věst. 2018, C 258, s. 6).

⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003, ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1, Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

⁵ Polská republika a Litevská republika vstoupily do tohoto řízení na podporu návrhových žádání žalobkyně.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 94).

Komise tím, že přijala konečné závazky, přestože v nich nebyly obsaženy závazky, které by odpovídaly na výtky týkající se Jamalu, **neporušila ani zásadu loajální spolupráce**. V tomto ohledu Tribunál odmítl tvrzení, že Komise údajně zabránila orgánům pro hospodářskou soutěž a vnitrostátním soudům zasáhnout proti praktikám, které byly předmětem uvedených výtek. Ačkoliv uvedené orgány a soudy nemohou přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s napadeným rozhodnutím, Komise totiž nekonstatovala, že nedošlo k porušení unijního práva hospodářské soutěže. Toto rozhodnutí tudíž nemělo vliv na oprávnění orgánů pro hospodářskou soutěž a vnitrostátních soudů zasáhnout vůči jednání Gazpromu v souvislosti s výtkami týkajícími se Jamalu a na jejich pravomoc použít články 101 a 102 SFEU.

Zadruhé **Tribunál zamítl žalobní důvod zpochybňující přijetí konečných závazků Komisí, přestože tyto závazky odpovídajícím způsobem nereagovaly na výtky týkající se cenových praktik**. V tomto ohledu se Gazprom zavázal vložit do smluv o dodávkách zemního plynu uzavřených na dobu alespoň tří let s jeho zákazníky v pěti dotčených státech nový postup revize cenových vzorců, které určují smluvní ceny. Tento nový postup zejména stanovil soulad těchto vzorců s cenovými směry vymezenými v uvedených závazcích a možnost předložit případné spory v této otázce rozhodčímu soudu zřízenému v Unii. Podle Tribunálu **se v tomto ohledu Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, a to ani tím, že přijala závazek stanovící uvedený nový revizní postup, spíše než aby vyžadovala okamžitou změnu cenových vzorců v dotčených smlouvách**.

Komise se nedopustila ani právního pochybení, když v napadeném rozhodnutí konstatovala, že by rozhodčí soud zřízený v Unii musel dodržet a použít unijní právo hospodářské soutěže. Soudní dvůr totiž ve svém rozsudku Eco Swiss⁷ potvrdil, že články 101 a 102 SFEU představují ustanovení veřejného pořádku, která vnitrostátní soudy musí použít bez návrhu, přičemž tyto soudy musí vyhovět návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, shledají-li, že tento nálezn je v rozporu s uvedenými články. Z hlediska těchto úvah, a jelikož se nařízení č. 1/2003 týká provedení článků 101 a 102 SFEU, dospěl Tribunál k závěru, že **vnitrostátní soudy mohou také vyhovět návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, shledají-li, že je tento nálezn v rozporu s rozhodnutím o závazcích přijatým na základě článku 9 nařízení č. 1/2003**.

Zatřetí **Tribunál zamítl žalobní důvod zpochybňující přijetí konečných závazků Komisí, přestože tyto závazky odpovídajícím způsobem nereagovaly na výtky týkající se územních omezení**. Podle Tribunálu **se Komise v tomto ohledu nedopustila zjevně nesprávného posouzení, a to ani pokud jde o závazek zavádějící mechanismus změny místa dodávek zemního plynu**.

Začtvrté **Tribunál zamítl žalobní důvod, podle kterého Komise nedodržela cíle unijní energetické politiky**, jak jsou stanoveny v čl. 194 odst. 1 SFEU.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, pokud jde o řízení o závazcích, že Komise může v rámci svého předběžného posouzení zohlednit cíle sledované v ostatních ustanoveních Smlouvy, zejména aby učinila předběžný závěr, že nedošlo k porušení pravidel hospodářské soutěže. Komise se nicméně, co se týče přezkumu předložených závazků, omezuje na ověření, jednak toho, zda tyto závazky reagují na obavy, o nichž informovala dotčený podnik, a dále toho, zda tento podnik nenabídl méně omezující závazky, které na tyto obavy reagují stejně adekvátně, i když řízení nemůže dospět k výsledku, který by odporoval zvláštním ustanovením Smluv.

Kromě toho žalobkyně každopádně neprokázala, že konečné závazky byly jako takové v rozporu s cíli energetické politiky nebo zásadou energetické solidarity.

Zapáté, **pokud jde o údajná procesní pochybení v zacházení s výtkami týkajícími se Jamalu, Komise se podle Tribunálu takového pochybení nedopustila v rámci jejího konzultování poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení stanoveného v článku 14 nařízení č. 1/2003**. Jakkoli je totiž konzultování výboru podstatnou formální náležitostí, v projednávané věci nemohlo jít o otázku jednání Komise, které by tomuto výboru bránilo v přijetí

⁷ Rozsudek ze dne 1. června 1999, Eco Swiss, [C-126/97](#).

jeho stanoviska za plné znalosti věci, a tedy ani o otázku porušení zasahujícího do legality napadeného rozhodnutí. V této souvislosti Tribunál rovněž zamítl argument žalobkyně vycházející z toho, že Komise v rámci průzkumu trhu uvedla zúčastněné strany v omyl.

Zašesté Tribunál zamítl argumenty žalobkyně vycházející z porušení různých procesních práv při vyřizování její stížnosti ze dne 9. března 2017 na údajné zneužívající praktiky Gazpromu, které se z velké části překrývaly s obavami vyjádřenými v oznámení námitek.

Pokud jde o rozhodnutí Komise nezabývat se touto stížností v rámci správního řízení ukončeného napadeným rozhodnutím, měl Tribunál za to, že v **projednávané věci zahájení samostatného řízení za účelem vyřízení stížnosti nebylo samo o sobě nesprávné** s ohledem na legitimní důvody uvedené Komisí, které vycházejí z úspornosti řízení a z její snahy nezpозdit šetření věci, která se nacházela v pokročilé fázi, rozšířením jejího předmětu.

Tribunál nicméně upřesnil, že **zahájení samostatného řízení za účelem vyřízení stížnosti nemůže zbavit žalobkyni jejího práva, jakožto stěžovatelky, na obdržení kopie nedůvěrného znění oznámení námitek a na vyjádření jejího písemného stanoviska v rámci řízení o závazcích.** Ačkoliv v tomto ohledu Komise v rámci souběžného vedení dvou řízení způsobila nejasnost, pokud jde o účast žalobkyně v řízení o závazcích a její právo obdržet kopii oznámení námitek a předložit připomínky týkající se tohoto dokumentu v rámci tohoto řízení, tyto okolnosti neměly nakonec vliv na účinný výkon práv žalobkyně v uvedeném řízení, které bylo ukončeno napadeným rozhodnutím.

UPOZORNĚNÍ: Proti rozhodnutí Tribunálu lze ve lhůtě dvou měsíců a deseti dnů od jeho oznámení podat k Soudnímu dvoru kasační opravný prostředek omezující se jen na právní otázky.

UPOZORNĚNÍ: Cílem žaloby na neplatnost je zrušení aktů orgánů Unie, které jsou v rozporu s právem Unie. Za určitých podmínek mohou členské státy, evropské orgány i jednotlivci podat žalobu na neplatnost k Soudnímu dvoru nebo Tribunálu. Je-li žaloba opodstatněná, akt bude zrušen. Příslušný orgán je povinen odstranit případnou právní mezeru vzniklou v důsledku zrušení aktu.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který Tribunál nezavazuje.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.